

การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการปรับสภาวะทางอารมณ์ :

ศึกษากรณีผู้ต้องขังชาย เรือนจำจังหวัดเลย

ธนพัทธ์ เถลิรัตน์, ชิต จุฬราช

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

บทคัดย่อ

ศึกษาเรื่อง การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการปรับสภาวะทางอารมณ์: ศึกษากรณีผู้ต้องขังชาย เรือนจำจังหวัดเลย แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ต้องขังจำนวน 124 คน พบว่า การกระทำผิดของผู้ต้องขัง มีความเกี่ยวข้องกับสภาวะทางอารมณ์ของผู้กระทำผิด, เรื่องจิตใจ (โลภะ โทสะ และโมหะ) เป็นสาเหตุสำคัญในการกระทำผิด และการดำรงชีวิตภายในเรือนจำ การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ของทางเรือนจำมีส่วนช่วยลดปัญหาสภาวะทางอารมณ์ ผู้ต้องขังได้ และการอบรมจิตตภาวนาเป็นกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่มีความเหมาะสมกับผู้ต้องขัง ในเรือนจำ

คำสำคัญ : สภาวะทางอารมณ์, โลภะ, โทสะ, โมหะ, ผู้ต้องขังชาย

Bringing The Buddhist doctrine's application in the adjustment, emotional state: A Case Study of Male Prisoners at Loei Provincial Prison

Abstract

Study of Bringing the Buddhist doctrine's application in adjustment emotional state: A Case Study of Male Prisoners at Loei Provincial Prison. For the 124 interviewed of male prisoners. Found that Maltreatment of prisoners is associated with the emotional state of the perpetrator, the minds (greed (lobha), hate (dosa), delusion (moha)) are the major cause of offenses and living inside the prison Bringing The Buddhist doctrine's application by Loei Provincial Prison to help reduce prisoner's emotional problems and Meditation Training of Buddhism activities that are appropriate to the prisoners.

Key Words: Adjustment, Male Prisoners, meditation, Lobha: Greed, Dosa: hatred, Moha: delusion

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พุทธธรรมให้ความสำคัญของสาระ (ธรรม) และรูปแบบ (วินัย) ธรรมวินัยจึงเป็นชื่อหนึ่งของพุทธศาสนา ต้องมีทั้งสองอย่าง ธรรมเป็นหลักความจริง ซึ่งมีอยู่แล้วตามธรรมดาของมัน และเป็นสิ่งที่ผู้ศึกษาปฏิบัติสามารถเข้าถึงได้ ส่วนวินัย เป็นกฎเกณฑ์ ข้อบังคับ กติกา หรือข้อบัญญัติที่กำหนดขึ้นเพื่อให้คนในสังคมประพฤติปฏิบัติ เพื่อความเจริญ และความสงบสุข วินัยเปรียบได้กับศีล เช่นศีล 5 เป็นต้น พุทธธรรมสอนหลักกรรม พระพุทธศาสนายึดเอาการกระทำหรือความประพฤติเป็นเครื่องจำแนกคน ไม่แบ่งแยกด้วยชาติกำเนิด ผิวพรรณ เน้นการรับผิดชอบต่อการกระทำของตน ไม่ขัดทอดสิ่งภายนอก มีการสำรวจตนเองเป็นเบื้องต้นก่อน นอกจากนี้สอนหลักกรรมให้รู้จักพึ่งตนเอง ไม่ฝากไว้กับโชคชะตา กรรมสอนคู่กับความเพียร ความสำเร็จเกิดขึ้นได้ จากความเพียร และจากการกระทำตามทางของเหตุและผลสอนให้มองความจริงโดยแยกแยะจำแนกครบทุกด้านทุกมุม (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) 2547: 7-8) หลักภราดรภาพ (Fraternity) ที่ทุกอย่างย่อมมีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงสัมพันธ์กันไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง หลักการมองแบบนี้เรียกว่า หลักปฏิจจสมุปบาท อันบ่งชี้ให้เห็นว่า เพราะสิ่งนี้มี สิ่งนั้นจึงเกิด เพราะสิ่งนี้ไม่มี สิ่งนั้นจึงไม่เกิด หรือถ้าจะสรุปให้เห็นง่ายๆ ก็คือทำไม พระพุทธเจ้าจึงสอนให้ไม่ทำบาปทั้งปวง ไม่ให้เบียดเบียนทำร้ายสัตว์ ก็เพราะว่ามนุษย์เวียนว่ายตายเกิดอีกไม่รู้กี่ชาติๆ เช่นในชาตินี้เราอาจเป็นเพื่อนกัน เป็นคู่แค้นกัน แต่ในชาติที่แล้วเราอาจจะเป็นพ่อ เป็นแม่ เป็นภรรยาสามี เป็นลูก เป็นหลาน แล้วชาติต่อๆ อาจจะเป็นเพียงคนรู้จักกัน หรือสนิทกัน ก็ได้ เพราะฉะนั้นเราไม่ควรมาทำร้าย เบียดเบียนเข่นฆ่ากันเพราะการที่คนเรามาคลุกคลีด้วยข้องกัน ในชาติปัจจุบันนี้ก็ล้วนแล้วแต่เคยผูกพันเป็นญาติกันมาก่อน (พระมหาศรีบวรต ธิธมโม 2547: 128) ทั้งนี้ พระพุทธศาสนาเองได้แสดงหลักการใหญ่แห่งภราดรภาพหรือเอกภาพไว้โดยที่หลักการใหญ่นี้ครอบคลุมความเป็นอยู่และการปฏิบัติที่เป็นเรื่องของเสรีภาพและสมภาพเอาไว้ในตัว ให้มีความหลากหลายที่โยงกันได้ในระบบที่ประสานเป็นหนึ่งเดียว หลักการหรือหลักธรรมนี้เรียกว่า สาราณียธรรม ที่แปลว่าธรรมเป็นเครื่องระลึกถึงกัน โดยมีความหมายทำนองเดียวกับภราดรภาพ เป็นหลักการที่ทำให้เกิดความประสานพร้อมเพรียงสามัคคีและผนิกรรมกันเป็นเอกภาพ (พระเทพเวที (ประยูรค์ ปยุตโต 2536: 95-96)

การกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินเป็นอาชญากรรมพื้นฐานทั่วไป มีความเกี่ยวข้องกับการดำรงชีพของผู้กระทำผิดและมีหลายรูปแบบ ได้แก่ ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ฆาตกรรมทรัพย์ ฉ้อโกงทรัพย์ ยักยอกทรัพย์และทำให้เสียทรัพย์ ซึ่งในอดีตถึงปัจจุบันมีการกระทำผิดมากดังจะเห็นได้จากสถิติของสำนักงานตำรวจแห่งชาติดังนี้ (พระมหาสมชาย จำปาทอง 2558: บทคัดย่อ) ปี พ.ศ. 2552 ได้รับแจ้งคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน 63,921 คดี ซึ่งสามารถจับกุมได้ 21,827 คดีหรือคิดเป็นร้อยละ 34.15 ปี พ.ศ. 2553 ได้รับแจ้งคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน 61,561 คดี ซึ่งสามารถจับกุมได้ 26,463 คดีหรือคิดเป็นร้อยละ 42.99 ปี พ.ศ. 2544 ได้รับแจ้งคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน 50,774 คดี ซึ่งสามารถจับกุมได้ 26,556 คดีหรือคิดเป็นร้อยละ 52.30 ปี พ.ศ. 2555 ได้รับแจ้งคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน 51,471 คดี ซึ่งสามารถจับกุมได้ 25,942 คดีหรือคิดเป็นร้อยละ 50.40 และปี พ.ศ. 2556 ได้รับแจ้งคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน 50,149 คดี ซึ่งสามารถจับกุมได้ 23,067 คดีหรือคิดเป็นร้อยละ 46.00 จะเห็นได้ว่าอัตราการจับกุมคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินในแต่ละปีจะมีแนวโน้มลดลง แต่

เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับจำนวนคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้รับแจ้ง ทำให้ทราบว่าในแต่ละปีมีอัตราการจับกุมได้เพียงเล็กน้อย ซึ่งในปี พ.ศ. 2556 สามารถจับกุมได้เพียงร้อยละ 46.00 เท่านั้น หมายความว่าคดีที่ไม่สามารถจับกุมได้ยังคงเป็นจำนวนมาก และเมื่อพิจารณาสถิติในแต่ละพื้นที่ของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2556 พบว่า พื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล มีคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน 3,858 คดี โดยคิดเป็น 68 คดีต่อแสนคนซึ่งมีอัตราการกระทำผิดสูงเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรในพื้นที่อื่นๆ สถิติที่ได้แสดงมาข้างต้นสามารถบ่งชี้ได้ว่า ในปัจจุบันการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินยังมีอัตราการกระทำผิดสูงและรุนแรง และเนื่องจากมีผู้ที่ไม่ถูกจับกุมเป็นจำนวนมาก จึงอาจส่งผลกระทบต่อการกระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับทรัพย์สินและความปลอดภัยของชีวิต

การกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินดังกล่าวมีผลกระทบที่รุนแรง ดังที่กล่าวไว้ในจกัถวัตติสูตร (พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย, 2539 : 73) ว่า “ เมื่อมีการลักขโมย ทำให้มีการฆ่า ทำให้มีการพุดโกหก ทำให้มีการกระทำผิดทางเพศและอื่น ๆ” นอกจากนี้การกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินอาจจะมีผลกระทบต่อเหยื่อและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเหยื่อ ดังที่ (จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย 2551, 176-179) กล่าวว่า เหยื่ออาชญากรรมอาจได้รับผลกระทบทางด้านร่างกาย ทางด้านจิตใจและทางด้านทรัพย์สิน เช่น ร่างกายอาจได้รับบาดเจ็บ พิการ หรือได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิต สูญเสียทรัพย์สินจากอาชญากรรม เสียค่ารักษาพยาบาลหรือค่าดำเนินคดี และมีจิตใจหดหู่กลัวอาชญากรรม เป็นต้น พ่อแม่หรือญาติพี่น้องของเหยื่ออาจได้รับผลกระทบทางด้านสังคม ทางด้านจิตใจหรืออาจจะต้องย้ายถิ่นฐานไปอยู่ที่อื่น นอกจากนั้นคนในชุมชนจะรู้สึกหวาดกลัวภัยจากอาชญากรรม และอาจจะทำให้วิถีชีวิตและความ เป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไป จะเห็นได้ว่าการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นได้ส่งผลเป็นวงจรเกี่ยวเนื่องกันเป็นลูกโซ่คือมีผลกระทบต่อกันและกันเรื่อยไป (เรื่องเดียวกัน 2551: 179)

หลักการสำคัญของพุทธศาสนาคือ มุ่งอิสรภาพ ดังพุทธพจน์ว่า “หาสมุทรมแมจะกว้างใหญ่เพียงใดก็ตาม แต่น้ำในมหาสมุทรที่มากมายนั้น มีรสเดียวคือรสเค็มฉ่ำฉ่ำ ธรรมวินัยของพระองค์ที่สอนไว้มากมาย ทั้งหมดก็มีรสเดียว คือวิมุติรส ได้แก่ ความหลุดพ้นจากทุกข์และปวงกิเลส ฉะนั้น” เป็นศาสนาแห่งปัญญา ดังพุทธพจน์ว่า “ธรรมทั้งหลายทั้งปวงมีปัญญาเป็นยอดยิ่ง” หลักปัญญาสำคัญ เพราะปัญญาเป็นตัวตัดสินในการเข้าถึงจุดหมายของพระพุทธศาสนา โดยให้ความสำคัญแก่ศรัทธา ศีล สมาธิ ว่าเป็นปัจจัยที่ขาดไม่ได้เพื่อเข้าถึงจุดหมาย โดยมีปัญญาเป็นตัวตัดสินสูงสุด นั่นคือ ศรัทธา ก็ขาดปัญญาไม่ได้ ศีล ก็เพื่อประคับประคองจนเกิดปัญญา สมาธิ ก็ต้องนำไปสู่ปัญญา มิฉะนั้นจะหลงผิดหลงทาง ปัญญา จึงเป็นคุณธรรมสำคัญ เป็นเอก ปัญญาในขั้นสูงสุดคือปัญญาในขั้นที่รู้เท่าทันสังขธรรม เรียกว่า วิปัสสนาปัญญา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) 2547: 9)

ดังนั้นผู้วิจัยได้พิจารณาจากสถิติ และผลกระทบจากการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินและความปลอดภัยของชีวิต จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาว่า ปัจจัยใดบ้างเป็นสาเหตุที่ทำให้คนเรากระทำผิด และสภาวะทางอารมณ์ ได้เลือกกลุ่มประชากรที่เป็นผู้ต้องขังที่กระทำผิดในเรือนจำจังหวัดเลย และคดีถึงที่สุดแล้วเป็นกรณีศึกษาในการทำวิจัยครั้งนี้ เพราะผู้ต้องขังมีคุณสมบัติตามที่ผู้วิจัยต้องการคือ กรณีผู้ต้องขังสมัครใจเข้าร่วมโครงการอบรมหลักสูตรสัจธรรมสมาธิ (สมาธิเพื่อยกใจสู่สวรรค์) โดยกรมราชทัณฑ์และมูลนิธิสถาบันพลังจิตตานุภาพ โดยมีการเรียนภาคทฤษฎี 40 ชั่วโมง ภาคปฏิบัติ 60 ชั่วโมง รวม 100 ชั่วโมง และมีการสอบวัดผล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) ศึกษาการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการปรับสภาวะทางอารมณ์ผู้ต้องขังชายเรือนจำจังหวัดเลย
- 2) ศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้กับผู้ต้องขังชายเรือนจำจังหวัดเลย
- 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขการปรับสภาวะทางอารมณ์ของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดเลย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้

เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology Research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการสำรวจ (Survey Research) โดยใช้สถิติพื้นฐานอย่างง่ายหรือค่าร้อยละ (Percentage) ในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษาแนวความคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา วิธีการศึกษา รวมทั้งข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ โดยแบ่งแหล่งข้อมูล ดังนี้

- 1) แหล่งปฐมภูมิ (Primary Source) ศึกษาข้อมูลจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยพุทธศักราช 2539
- 2) แหล่งทุติยภูมิ (Secondary Source) ศึกษาข้อมูลจากงานวิจัย หนังสือ เอกสารและตำราวิชาการที่เกี่ยวข้องกับหลักพุทธบูรณาการทางจิตวิทยา

3) ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ เจ้าหน้าที่เรือนจำ จังหวัดเลย 3 คน ผู้ต้องขัง 160 คน

(1) ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ศึกษา คือ เรือนจำจังหวัดเลย อำเภอเมือง จังหวัดเลย

(2) นิยามศัพท์เฉพาะ

- 1) ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดเลย หมายถึง ผู้ต้องขังชายซึ่งถูกศาลพิพากษาตัดสินลงโทษจำคุกในคดีทุกประเภท ที่สมัครใจเข้าร่วมอบรมหลักสูตรสัจจกตธรรม จำนวน 160 คน
- 2) หลักสูตรสัจจกตธรรม หมายถึง โครงการอบรมสมาธิ กรมราชทัณฑ์ ร่วมกับมูลนิธิสถาบันพลังจิตตานุภาพ จัดโครงการพัฒนาจิตใจให้ผู้ต้องขังในเรือนจำทั่วประเทศ หลักสูตร “สัจจกตธรรม” ตามแนวทางของ พระธรรมมงคลญาณ (หลวงพ่อวริยงค์ สิริธโร)

3) ความผูกพันกับครอบครัวในด้านความรักความห่วงใย หมายถึง ความสุขใจ การพูดคุย การเข้ากันได้กับภรรยา พ่อ แม่ ลูก ของผู้กระทำความผิดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

4) ความเชื่อในทางศาสนา หมายถึง ค่านิยมและความเชื่อในเรื่อง บุญ - บาป เรื่องกฎแห่งกรรม เรื่องทิริ - โอตตปปะ เรื่องนรกสวรรค์ เรื่องการทำบุญตักบาตร เรื่องการให้ทาน เรื่องการนั่งสมาธิและวิธีทำจิตใจให้สงบของพระพุทธศาสนา การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา เรื่องมงคล 38 ประการ ของผู้กระทำความผิดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

5) การควบคุมตนเอง หมายถึง ความสามารถในการหักห้ามหรือยับยั้ง แนวโน้มหรือท่าทีที่จะกระทำความผิด ซึ่งแสดงออกมาในรูปแบบของอาการต่างๆ ทางด้านบุคลิกภาพของผู้กระทำความผิด เช่น เป็นคนเจ้าอารมณ์ ชอบใช้กำลังตัดสิน และกระทำโดยไม่คิด

6) เรือนจำจังหวัดเลย หมายถึง สถานที่ควบคุมผู้ต้องขังชายซึ่งถูกศาลพิพากษาตัดสินลงโทษจำคุกในคดีต่างๆ สังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม อำเภอเมือง จังหวัดเลย

ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ได้ใช้ในแนวทางการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อใช้ในการปรับสภาวะทางอารมณ์
- 2) ได้เอกสารงานวิจัยเพื่อเผยแพร่ต่อเรือนจำทั่วไป กรมราชทัณฑ์ และนำไปใช้กระทรวงยุติธรรมและกระทรวงมหาดไทย

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการปรับสภาวะทางอารมณ์

ทฤษฎีอารมณ์ (Emotion Theory) กล่าวว่า อารมณ์ หมายถึงสภาวะความหวั่นไหวของร่างกายเป็นความรู้สึกที่รุนแรงทำให้จิตใจปั่นป่วนและแสดงพฤติกรรมออกมาไม่เป็นปกติพฤติกรรมที่แสดงออกมีรุนแรงกว่าธรรมดาและมักควบคู่ไปกับความเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อ

นักจิตวิทยาพยายามตั้งทฤษฎีต่างๆ ขึ้นมาเพื่ออธิบายเรื่องของอารมณ์ว่าคืออะไร เกิดขึ้นได้อย่างไร โดยมี ทฤษฎีดังนี้ (<http://www.bloggang.com> : 2558)

(1) ทฤษฎีอารมณ์ของเจมส์-เลนจ์ (James-Lange Theory) มีแนวคิดตรงข้ามกับแนวคิดสมัยก่อนที่ว่า สามัญสำนึกเป็นตัวบอกว่าเมื่อเราร้องไห้เพราะเราเศร้าโศกวิงหนีเพราะความกลัว แต่อารมณ์เกิดขึ้นโดยลักษณะดังนี้คือแรงกระตุ้นประสาทรับรู้ต่าง ที่ออกมาจากจุดสัมผัสและจากส่วนต่างๆ ของร่างกายไปยังสมอง ข่าวสารจากประสาทรับรู้ที่เกิดจากร่างกายที่เตรียมพร้อมตั้งนั้นอารมณ์เกิดขึ้นเพราะเหตุดังกล่าว เราไม่ได้ร้องไห้เพราะความเศร้าโศกแต่เรารู้สึกโศกเศร้าเพราะเรากำลังร้องไห้แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพทำให้เราเกิดอารมณ์เป็นผลเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง Lange ได้สนับสนุนแนวคิดนี้จนเป็นที่ยอมรับซึ่งมีใจความสำคัญตรงกันโดยเน้นว่าอารมณ์ของคนเราเกิดขึ้นเนื่องจากมีสิ่งเร้าอารมณ์หลังจากนั้นร่างกายจะเกิดการเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดพลังประสาทรายงานการเปลี่ยนแปลงไปยังสมองทำให้เกิดอารมณ์

(2) ทฤษฎีรับรู้ของอารมณ์ของแคนนอน-บาร์ด (Cannon-Bard Theory) เรียกอีกอย่างว่า Thalamic Theory เกิดจากแนวคิดของนักจิตวิทยาที่ชื่อ Cannon และ Bard ทฤษฎีนี้เชื่อว่าสมองส่วนหนึ่งเรียกว่า Hypothalamus เป็นตัวควบคุมอารมณ์ของมนุษย์และสัตว์โดยมีการนำเอาสัญญาณมาทดลองโดยศึกษาสุนัขที่ฝึกจากสิ่งเร้าให้มีความรู้สึก โกรธ กลัวดีใจจนเคยชิน ต่อจากนั้นผ่าสมองสุนัขเอาส่วน Hypothalamus ออกแล้วสังเกตว่าสุนัขยังแสดงอารมณ์หรือไม่เมื่อถูกกระตุ้นด้วยสิ่งเร้าเดิมผลคือสุนัขไม่แสดงอารมณ์ จากการศึกษาพบว่า ความสำคัญของ Hypothalamus นั้นมีความสัมพันธ์กับระบบ

ประสาทอัตโนมัติและต่อมพิทิวทวารีซึ่งมีบทบาทต่อความรู้สึกถ้าเอาสมองทั้งหมดในส่วนของ Cerebral Cortex ของสุนัขออกไป ก็ไม่แสดงอาการดุร้ายอะไร แต่ถ้าไปกระทบฮอโรโมน Hypothalamus ส่งกระบวนข่าวสารไปยัง Cerebral Cortex ทำให้เกิดความรู้สึกทางอารมณ์ ทฤษฎีของ Cannon-Bard ไม่ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับผลกระทบของความรู้สึกทางกายภาพซึ่งเป็นพื้นฐานของทฤษฎี Lange

(3)ทฤษฎีรับรู้ของอารมณ์ (Cognitive Theory) กล่าวว่าอารมณ์คือการแปรความเปลี่ยนแปลงระดับความรู้สึกภายในที่บอกคุณภาพและลักษณะออกมาความรู้สึกภายในเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพที่เกิดจากปฏิกิริยาทางสมองโดยเฉพาะส่วนของHypothalamus และ Limbic System โดยทำหน้าที่ผ่านระบบประสาทอัตโนมัติความสัมพันธ์ระหว่างอารมณ์และสิ่งแวดล้อมทำให้เกิดความรู้สึกในจิตใจซึ่งความรู้สึกในจิตใจนี้ไม่ใช่ระดับความเปลี่ยนแปลงที่สมบูรณ์แต่ความรู้สึกส่วนมากเกิดจากอารมณ์กระตุ้นภายนอกเมื่อเป็นเช่นนี้จึงทำให้ประสาทรู้สึกเกิดการเปลี่ยนแปลงภายในมากขึ้น

องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์

Wagner and Sternbergได้สรุปลักษณะของคนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงตลอดจนพฤติกรรมที่เอื้อต่อความสำเร็จในวิชาชีพในการบริหารและชีวิตสามารถแบ่งได้ 3 ประเภท คือ

1) การครองตน (Managing Self) หมายถึงความสามารถในการบริหารจัดการตนเองในแต่ละวันให้บรรลุเป้าหมายได้สูงสุด เช่น การจัดลำดับของกิจกรรมที่ต้องทำการกระตุ้นขึ้นมาตนเองให้มุ่งสู่ผลสำเร็จ การสร้างแรงจูงใจที่ดีให้แก่ตนเองกล้าเสี่ยงไม่ท้อถอย รู้ขีดความสามารถและศักยภาพของตนเองดีโดยนักวิชาการหลายท่านมักเรียกขานนี้ว่า “มีความเข้าใจในตนเอง”

2) การครองตน (Managing others) หมายถึงทักษะความรู้ในการบริหารผู้ใต้บังคับบัญชาและความสัมพันธ์ทางสังคมความสามารถเข้ากับผู้อื่นได้ มอบหมายงานให้ตรงกับทักษะ ความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติแต่ละคนให้รางวัลตามผลงานที่ปฏิบัติโดยนักวิชาการหลายท่านเรียกขานนี้ว่า “มีความเข้าใจผู้อื่น”

3) การครองงาน (Managing career) หมายถึงการจัดความสำคัญ ความจำเป็นของตนให้สอดคล้องกับสิ่งที้องค์การให้ความสำคัญโน้มน้าวผู้ที่เกี่ยวข้องให้เห็นความสำคัญเห็นดีเห็นงามด้วยซึ่งเป็นการสร้างผลกระทบที่ดีแก่สังคม องค์การ ตลอดจนประเทศชาติ (โกศล สนิทวงศ์, <http://www.bloggang.com>: 2558)

ความฉลาดทางอารมณ์กับพระพุทธศาสนา

พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) กล่าวว่า การศึกษาที่ผ่านมาไม่ประสบความสำเร็จเพราะนโยบายของการศึกษาไทยถูกครอบงำด้วยเป้าหมายทางเศรษฐกิจ มุ่งผลิตบุคคลากรทางการศึกษาออกไปเพื่อเข้าสู่ภาคเศรษฐกิจ การศึกษาจึงไม่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาสังคมและแก้ไขปัญหาอื่นๆ ได้ การศึกษาที่เหมาะสมต้องเป็นไปเพื่อการสร้างคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี เข้าใจถึงความเป็นจริงของชีวิต อยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ทำประโยชน์ตนและประโยชน์ผู้อื่น มีการพัฒนาที่สมดุลทางร่างกาย สังคม จิตใจและปัญญา เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตตนให้สูงและการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาศักยภาพ (Learning to Know) สมรรถภาพ (Learning to do) คุณภาพ (Learning to live together) มนุษยภาพ (Learning to be) จึงจะทำให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งเก่งดี และมีความสุข ความฉลาดทางอารมณ์ในพระพุทธศาสนามีฐานอยู่ที่สติทำให้รู้จักตนเอง ตรวจสอบตนเองควบคุม

ตนเองและสามารถที่จะพัฒนาคุณสมบัติของจิตที่เป็นฝ่ายกุศลให้ออกมาปฏิบัติการได้อย่างเหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ ดังนั้นกุศลเจตสิกฝ่ายไม่ดีทั้งหลายจะต้องมีสติกำกับจึงจะแสดงออกได้อย่างเหมาะสมและเมื่อมีสติกำกับจึงทำให้เกิดความรู้ คือ ปัญญาเพราะสติเป็นตัวเก็บข้อมูลตัวเอง ความถูกต้องสิ่งที่เกิดขึ้นในใจทั้งหมดเหมือนกับการสร้างกระจกส่องใจสติจะเป็นกระจกส่องใจแล้วก็รู้ว่าจะจัดการกับภาวะของจิตอย่างไรความรู้ในการจัดการกับตัวเองนั้นเป็นปัญญา สามารถเลือกตัดสินใจเลือกปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมดังนั้นจึงควรจะพัฒนาปัญญาให้มากเพื่อสร้างความสมดุลของบุคลิกภาพในการแสดงออกเพราะสติและปัญญาเป็นตัวกำกับควบคุมสิ่งที่เรียกว่าอารมณ์ทั้งฝ่ายดีและฝ่ายไม่ดีทั้งฝ่ายกุศลและฝ่ายอกุศลให้อยู่ในภาวะที่พอดี

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) อ่างใน (กรมสุขภาพจิต เรื่องสุขภาพจิตดีด้วยอีคิว เอกสารประกอบการประชุมวิชาการประจำปี: 2543) ได้ให้ทัศนะว่าในการศึกษาหรือพัฒนามนุษย์นั้นมิใช่พัฒนาแต่ปัญญาเพียงอย่างเดียว แต่มีองค์ประกอบแห่งการดำเนินชีวิต 3 ด้านประสานหรือบูรณาการกัน โดยเป็นปัจจัยแก่กันส่งเสริมกันคือพฤติกรรม จิตใจและปัญญาหรือพูดด้วยคำศัพท์ในพระพุทธศาสนาว่า ศีลสมาธิ ปัญญาเมื่อดูเฉพาะด้านจิตใจให้มีความฉลาดทางอารมณ์ต้องมีการพัฒนาทั้งด้านพฤติกรรม (ศีล) จิตใจ (สมาธิ) และปัญญาครอบทั้ง 3 ด้านโดยเน้นความสัมพันธ์ระหว่างปัญญากับอารมณ์ อารมณ์ในที่นี้ก็คือสภาพจิตนั่นเองเน้นบทบาทของปัญญาในการพัฒนาปรับสภาพจิตใจ ซึ่งปัญญาในพุทธศาสนามี 3 ขั้นดังที่พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตโต: 2544) กล่าวเอาไว้คือ ขั้นที่หนึ่งสุดตมยปัญญาเป็นปัญญาที่เกิดจากการจดจำข้อมูล รับข้อมูล จัดระบบข้อมูลต่างๆ ในความคิดเป็นความรู้ขั้นจําอย่างเป็นระบบ ขั้นที่สองคือจินตมยปัญญา เป็นความรู้ขั้นคิดวิเคราะห์ย่อยข้อมูลที่ได้จากขั้นที่หนึ่งขั้นที่สามคือภาวนามยปัญญา เป็นความรู้เกี่ยวกับตนเอง ภายในตัวเองความรู้จักตัวเอง รู้จักที่จะจัดการกับอารมณ์ของตนเองความรู้อันนี้อาศัยการทำจิตให้สงบคืออาศัยสมาธิ ถ้าจิตไม่ตกเป็นทาสของอารมณ์จิตก็จะผ่องใส สามารถเห็นความจริงทั้งภายในและภายนอกตัวเองสามารถที่จะดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข ดังนั้นหากพูดถึงปัญญา EQ และ IQ ว่าเกี่ยวข้องกันอย่างไร ก็เปรียบได้ว่า IQ เป็นปัญญาขั้นที่หนึ่ง ส่วน EQ เป็นปัญญาขั้นที่สาม

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับเกี่ยวกับพัฒนาการ

สมาคมแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย (เอไอ ประเทศไทย) เผยแพร่บทความเรื่อง “5 ข้อเท็จจริงที่คุณอาจยังไม่รู้ เกี่ยวกับโทษประหารชีวิต?” ผ่านเว็บไซต์ของสมาคม เพื่อเป็นการเปิดมุมมองอีกด้านหนึ่งในประเด็นนี้ (<http://www.bangkokbiznews.com>: 2558)

1) ความเชื่อ : โทษประหารชีวิตสามารถป้องกันอาชญากรรมและทำให้สังคมมีความปลอดภัยขึ้นความจริง : ไม่มีหลักฐานที่แน่ชัดว่าโทษประหารชีวิตจะสามารถป้องกันอาชญากรรมได้ เช่น ประเทศแคนาดา หลังเลิกโทษประหารชีวิตมากกว่า 30 ปี สถิติการก่ออาชญากรรมลดลงมากและจากการศึกษาเปรียบเทียบสถิติการฆาตกรรมระหว่างฮ่องกงซึ่งไม่มีโทษประหารชีวิตกับสิงคโปร์ที่มีจำนวนประชากรใกล้เคียงกันแต่ยังมีโทษประหารชีวิต พบว่า โทษประหารชีวิตนั้นมีผลกระทบน้อยมากต่อการก่ออาชญากรรม

2) ความเชื่อ : การประหารชีวิตเป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันการโจมตีจากกลุ่มผู้ก่อการร้าย ความจริง : เจ้าหน้าที่ต่อต้านการก่อการร้ายเปิดเผยว่า ผู้ก่อการร้ายที่ถูกประหารชีวิตนั้นเปรียบได้กับการพลีชีพเพื่อศาสนาหรืออุดมการณ์ ขณะที่กลุ่มต่อต้านติดอาวุธระบุว่า โทษประหารชีวิตนั้นเป็นเหมือนข้ออ้างที่จะใช้ในการแก้แค้นและนำมาซึ่งการใช้ความรุนแรงไม่จบสิ้น

3) ความเชื่อ : โทษประหารชีวิตนั้นเป็นสิ่งดีตราบไต่ที่ยังมีคนส่วนใหญ่สนับสนุนอยู่ ความจริง : ในอดีตนั้นมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนมากมายจากการสนับสนุนของคนหมู่มาก เช่น การตกเป็นทาส การแบ่งแยกเชื้อชาติ และการลงประชามติซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ร้ายแรงที่สุด นอกจากนี้ ความเห็นของประชาชนส่วนใหญ่จะเปลี่ยนแปลงได้ขึ้นอยู่กับผู้นำทางการเมืองและการให้ข้อมูลที่ เป็นความจริงเกี่ยวกับโทษประหารชีวิต

4) ความเชื่อ : คนที่ถูกประหารชีวิตทุกคนได้รับการพิสูจน์แล้วว่าผิดจริงในการก่อคดีอาชญากรรม ความจริง : มีนักโทษเป็นร้อยจากทั่วโลกที่ถูกประหารชีวิตจากการพิจารณาคดีที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งรวมถึงการทรมานเพื่อเค้นคำสารภาพและการไม่ให้ใช้ทนายความ และจากการที่สหรัฐอเมริกาประหารโทษ 144 คนในปี 2516 ทำให้เห็นว่า แม้จะมีมาตรการคุ้มครองทางกฎหมายมากมายแต่คนก็ผิดพลาดได้ ความเสี่ยงในการประหารชีวิตผู้บริสุทธิ์ย่อมเกิดขึ้นได้เสมอ

5) ความเชื่อ : ญาติของผู้ถูกฆาตกรรมต้องการการลงโทษที่สาสม ความจริง : การเคลื่อนไหวคัดค้านโทษประหารชีวิตทั่วโลกมีผู้เข้าร่วมหลายคนที่สุดญาติคนของตนเองรัก หรือแม้กระทั่งเป็นเหยื่อของความรุนแรงและอาชญากรรมเอง แต่เพราะเหตุผลทางจริยธรรมและความเชื่อทางศาสนา จึงไม่ยอมให้มีโทษประหารชีวิตในนามของพวกเขา เช่น องค์การสิทธิมนุษยชนเพื่อญาติของเหยื่อที่ถูกฆาตกรรมแห่งหนึ่งในสหรัฐอเมริกาออกมาเคลื่อนไหวเพื่อล้มเลิกโทษประหารชีวิต

โกศล สนิทวงศ์ (www.learners.in.th; 2562) ความฉลาดเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนต่างมุ่งแสวงหาโดยให้ความสำคัญกับความฉลาดทางด้านสติปัญญามากกว่าความฉลาดด้านอื่นๆโดยแท้ที่จริงแล้วความฉลาดของมนุษย์นั้นไม่ใช่แค่มีความสำคัญเฉพาะด้านสติปัญญาเท่านั้นหากแต่ความฉลาดยังมีอยู่หลายประเภทอันได้แก่ ความฉลาดทางด้านอารมณ์ (Emotional Intelligence – EI) ความฉลาดทางด้านสังคม (Social Intelligence—SI) ความฉลาดทางด้านคุณธรรมหรือจริยธรรม (Moral Intelligence—MI) เป็นต้นซึ่งความฉลาดตามที่กล่าวมาล้วนเป็นส่วนประกอบที่จะทำให้นุชนมีความฉลาดอย่างสมบูรณ์และเป็นปัจจัยที่ทำให้นุชนและองค์การประสบความสำเร็จได้สำหรับแนวคิดทางด้านตะวันตกที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ได้มี (Goleman :1995) ได้ให้ความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์ว่าเป็นความฉลาดที่สำคัญที่สุดที่เป็นปัจจัยผลักดันให้นุชนสามารถจัดการกับตนเองและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างชาญฉลาดและส่งผลทำให้องค์การประสบความสำเร็จในอีกด้านหนึ่งกล่าวคือแนวคิดทางด้านตะวันออกโดยเฉพาะทางด้านพุทธศาสนามีผู้ที่ได้กล่าวให้ ความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์ไว้หลายท่านเช่นพระเทพโสภณ (ประยูร ธัมมจิตโต: 2544) ได้ให้ความสำคัญกับความฉลาดทางอารมณ์ว่าเป็นการใช้ปัญญากำกับการแสดงอารมณ์ที่ออกมาอย่างมีเหตุผลด้วยเหตุนี้หากเรานำเอาแนวคิดของความฉลาดทางด้านอารมณ์ทั้งแนวคิดด้านตะวันตกและตะวันออกมาประยุกต์ใช้กับตนเองได้อย่างเหมาะสมจะช่วยทำให้ผลการปฏิบัติงานของตนเองมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและส่งผลทำให้องค์การกลายเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง(High Performance Organization—HPO) ในสังคมยุคฐานความรู้สู่เศรษฐกิจในปัจจุบัน

พระมหาศุภชัย ปิยธมฺมชโย (2545: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ พุทธจริยศาสตร์กับโทษประหารชีวิตพุทธจริยศาสตร์กับโทษประหารชีวิต ซึ่งได้สรุปถึงประเด็นการลงโทษด้วยการประหารชีวิตไว้ 2 ประเด็น คือ

1) ประเด็นทางกฎหมาย - สามารถทำได้แต่จะเห็นว่าหลายฝ่ายทั้งรัฐและเอกชนในหลายประเทศมีการเปลี่ยนแปลงการลงโทษให้ลดความรุนแรงลงจากการประหารชีวิตด้วยดาบ มาเป็นการใช้ไฟฟ้า และการฉีดยา

2) ประเด็นด้านจริยปรัชญา แนวคิดการลงโทษที่สอดคล้องกับพระพุทธศาสนาคือแนวคิดที่ไม่ใช่ความรุนแรงในการแก้ปัญหา จากการวิวัฒนาการของสังคมจากป่าเถื่อนมาเป็นสังคมที่ค้ำนึ่งถึงสิทธิมนุษยชนมากขึ้น หลักการทางพระพุทธศาสนานั้นเชื่อมั่นว่ามนุษย์ทุกคนมีศักยภาพในการพัฒนาตนเองให้ได้ดีหากได้รับการศึกษาอบรมที่ถูกต้อง และศาสนาพุทธนั้นเน้นการแก้ไขปัญหาด้วยความอ่อนโยนเช่นหลักเมตตา กรุณา การไม่จองเวร และกฎแห่งกรรมไม่ใช่ว่าหากเราเห็นคนละเมิดศีลข้อนั้นเราจะตอบโต้กลับด้วยการละเมิดศีลข้อนั้นด้วยหรือ ? เป็นธรรมดาที่ครอบครัวเหยื่อจะต้องการการแก้แค้น แต่ประวัติศาสตร์ชี้ให้เห็นแล้วว่า การแก้แค้นไม่ได้ช่วยอะไรดีขึ้น

พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตโต: www.gotoknow.org: 2562) การศึกษาต้องการเน้นเรื่องหลักไตรสิกขา เพื่อเข้าถึงปัญญาอันแท้จริง ซึ่งปัญญาอันแท้จริงในที่นี้ก็คือ พระนิพพาน อันเป็นจุดมุ่งหมายของชีวิตในสังคมพุทธศาสนาแบบดั้งเดิมที่มีคติความเชื่อมาตั้งแต่อดีต ขณะเดียวกันก็ต้องการให้ความสำคัญของการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กันเชิงวัตถุกับเชิงจิตนิยม (จิตใจ) ซึ่งทั้งสองส่วนนี้คือท่านคงเห็นว่าไม่สามารถแยกออกจากกันได้ การให้ความสำคัญก็ควรให้ความสำคัญควบคู่กันเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล

ดังนั้นกล่าวได้ว่า การศึกษาต้องเป็นการศึกษาที่สามารถช่วยยกระดับจิตใจและความรู้ทั้งผู้เรียนและผู้สอน ให้เป็นคนเก่งที่มีความสุขสามารถพัฒนาตนได้สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจแม้แต่ในขณะที่เรียนหรือกำลังปฏิบัติหน้าที่อยู่และออกไปใช้ชีวิตอยู่ในสังคม และท่านเห็นว่าการศึกษานั้นสามารถช่วยได้โดยให้ผู้เรียนมีการศึกษาด้านศีลธรรมควบคู่กับการศึกษาด้านต่างๆ โดยการศึกษานั้นต้องมีเป้าหมายสามารถให้ผู้เรียนที่จบออกมาสามารถแยกแยะดีชั่วได้ด้วยตนเอง เมื่อรู้จักแยกแยะแล้วก็สามารถละชั่วแล้วหันมาทำความดีต่อไป ส่วนผู้สอน (ครู) นั้นต้องมีความรู้ดีและความประพฤติดีด้วยวิชาที่สอนนั้นต้องมีความสอดคล้องกับบริบทสังคมไทยและสอนให้คนรู้จักตรวจสอบตนเองอยู่ตลอดเวลา เพื่อจะมีความรู้และความประพฤติดี

อภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้ เพื่อศึกษา การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการปรับสภาวะทางอารมณ์: ศึกษากรณีผู้ต้องขังชาย เรือนจำจังหวัดเลย สามารถนำมาอภิปรายผลดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

มนุษย์กับความฉลาดทางอารมณ์ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญเพราะเป็นทักษะที่มนุษย์ในโลกแห่งยุคโลกาวิวัฒน์จำเป็นต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ควบคู่ไปกับความฉลาดทางด้านสติปัญญาและมีคุณธรรมกำกับจะทำให้สังคมนั้นๆ ในโลกพื้นฐานความรู้ (Knowledgebased Society) และจะทำให้สังคมมีสันติภาพมีความสุขดังนั้นทั้งในระดับบุคคลและสังคมจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้กับบุคคลของตนเองโดยการต้องทำหน้าที่ในการส่งเสริมให้มีการจัดหลักสูตรพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์หรือส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนพัฒนาการมีปฏิสัมพันธ์ของคนในชุมชนเพื่อลดความขัดแย้งในการอยู่ร่วมกันและสร้างจิตสำนึกและ

นำพาความสงบสุขเพราะความฉลาดทางอารมณ์เป็นกุญแจสำคัญของความสำเร็จในการทำงานและจะเกิดขึ้นไม่ได้หากไม่มีการพัฒนาทั้งในระดับตนเองและสังคม

มนุษย์ควรยึดหลัก “ไตรสิกขา” อันประกอบด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา เพราะหลักการดังกล่าวถือว่าเป็นหลักธรรมในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ คือ

1) ศีลสิกขาความมีวินัยเป็นเครื่องมือของการฝึกศีลเป็นกระบวนการจุดเริ่มต้นในการพัฒนามนุษย์ทางกายในเรื่องของสัมมาวาจา (วาจาชอบ) สัมมากัมมันตะ(การงานชอบ) สัมมาอาชีวะ (อาชีพชอบ)

2) จิตตสิกขา ความมีคุณธรรม การฝึกด้านจิต หรือระดับจิตใจได้แก่การพัฒนาคุณสมบัติต่าง ๆ ของจิตทั้งด้านคุณธรรม เช่นความเมตตากรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ด้านความสามารถของจิต ให้เกิดสัมมาวายามะ(เพียรพยายามชอบ)สัมมาสติ (ระลึกชอบ) และสัมมาสมาธิ (ตั้งใจชอบ)

3) ปัญญาสิกขา ความมีวิจาร์ณญาณ เป็นคำตอบสุดท้ายของการเรียนรู้ ปัญญาเป็นเรื่องของการฝึกหรือพัฒนาด้านความรู้ความจริง เริ่มตั้งแต่ความเชื่อความเห็น ความรู้ ความเข้าใจ ความหยั่งรู้ เหตุผล การรู้จักวินัย ไตร่ตรอง ตรวจสอบ คิดการต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์จนเกิดสัมมาทิฐิ (ความเห็นชอบ) สัมมาสังกัปปะ (ความดำริชอบ)

บุคคลต้องได้รับการพัฒนาทางกาย และจิตเพื่อให้เกิดปัญญา มนุษย์ต้องมีการพัฒนากายและจิตให้มีความสมดุลกัน คือการพัฒนากายและการพัฒนาจิตและปัญญามีความเกี่ยวข้องกับจิตซึ่งเป็นส่วนภายในของมนุษย์ ตามหลักคำสอนพระพุทธศาสนาที่สนับสนุนให้มีการพัฒนาจิตและปัญญา

สรุปผลการวิจัย

การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการปรับสภาวะทางอารมณ์: ศึกษากรณีผู้ต้องขังชายเรือนจำจังหวัดเลย แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ต้องขังจำนวน 124 คน พบว่า การกระทำผิดของผู้ต้องขัง มีความเกี่ยวข้องกับสภาวะทางอารมณ์ของผู้กระทำผิด, เรื่องจิตใจ (โลภะ โทสะ และโมหะ) เป็นสาเหตุสำคัญในการกระทำผิด และการดำรงชีวิตภายในเรือนจำ การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ของทางเรือนจำมีส่วนช่วยลดปัญหาสภาวะทางอารมณ์ ผู้ต้องขังได้ และการอบรมจิตตภาวนาเป็นกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่มีความเหมาะสมกับผู้ต้องขัง ในเรือนจำ

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต, (2543) เอกสารประกอบการประชุมวิชาการประจำปี เรื่อง สุขภาพจิตดีด้วยอีคิว, กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- คัคณางค์ มณีศรี, (2556) จิตวิทยาทั่วไป, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิราภรณ์ ตั้งกิตติภาภรณ์, (2556) จิตวิทยาทั่วไป = General psychology, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระธรรมมงคลญาณ (วิริยงค์ สิริธโร), (2556) หลักสูตรครูสมาธิ เล่ม 1-3 พิมพ์ครั้งที่ 10, กรุงเทพฯ : พิษณุ.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), (2546) พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์, ครั้งที่ 10, กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), (2558) พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย, กรุงเทพฯ : บริษัท โพลาร์ เว็บแอปพลิเคชัน จำกัด.
- พระมหาสมชาย จำปาทอง, (2558) ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษธนบุรี: ศึกษาในแนวทางทฤษฎีความผูกพันทางสังคม ทฤษฎีการควบคุมตนเอง และทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่างกัน, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (อาชีวศึกษาและงานยุติธรรม), บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อัจฉรา สุขารมณ์ และอังคินันท์ อินทรกำแหง, (2548) การประมวลและสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับอีคิวในประเทศไทย, กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมมจิตโต), www.gotoknow.org. 7/12/2562.
<http://www.bangkokbiznews.com>. 2 /11/2562.

